

Kender du en spånkurv?

<http://www.per-olof.dk/splintde/splintde.htm>

Definition af en spånkurv – en enkel definition og en bredere!

1. I Dansk Husmoder Leksikon fra 1949 finder man denne enkle definition skrevet af en fabrikant E.V.A. Nissen:

"Spånkurve fremstilles af 4-10 centimeter brede fyrretræspåner, der flettes, presses i form og foroven holdes sammen af en noget kraftigere spån, der er fikseret med metaltråd. S. er forsynet med tilsvarende hank. Oprindeligt fremstillet i Sverige i simpel form og udførelse, nu også i Danmark. S. er den i handelen billigste form for husholdningskurve."

"Presses i form" skal blot forstås som at den formes af de to spåner, indre og ydre, som foroven holder de flettede spåner sammen. Det kan diskuteres, om den svenske (skånske) kurv var mere simpel, eller rettere det var den ikke, den skånske og den danske kurv var ganske identiske. Spånkurve fra Dalarna blev ofte udført uden brug af søm og spånen var ikke høvlet men 'revet'. Når spånen er revet vil det sige, at den er frembragt ved at spånen er revet fra en træklods langs med træets årer, nærmest 'løsnet'. Den dansk/skånske spånkurv var ikke blot den billigste form for husholdningskurv – det var også den almindeligste. Som nutidens plasticpose. Dens historie kan man læse i min bog "En tid med spånkurve"! Bogen er udsolgt, men kan lånes på biblioteket.

2. Som navnet siger, er materialet spåner.

I Skandinavien er fyrretræ det mest almindelige, men træarten er ikke afgørende for, om der er tale om en spånkurv. Asp er en ofte anvendt træsort, i Nordamerika er ask meget anvendt. Under og lige efter 2. verdenskrig anvendtes i Danmark bøg.

Spånen kan være høvlet, revet eller svarvat (drejet). Finer er også brugt skønt så bør navnet ikke være spånkurv, pyt.

Fletningen deler sig i tre hovedkategorier: Skråt-flettet, opret-flettet eller kipper-flettet.

En spånkurv er som oftest forsynet med en eller to hank eller håndtag i siderne. Hankene kan være revet uden dog at være revet igennem, således at træstykket let lader sig bøje. Hanken kan også være af afvigende materiale, oftest da bambus.

De bånd, som binder kurven sammen for oven, er som oftest også revet.

På mindre kurve kan det dog være kraftige høvlede spåner. De kaldes 'jorer', dvs gjorde. De kan være viklet fast med en smal reven spån, eller fæstnet med søm eller kramper. Ekstra bånd fra kant til kant under kurven kaldtes forstærkninger.

Kurven kan enten være totalflettet eller delvis flettet og så heftet til en bund af træ eller til en træramme med flettet flade. Kurven kan være forsynet med et låg, udført som en mindre kurv med samme tværmål.

Det er ikke usædvanligt at spånkurven er dekoreret, enten fra start eller senere af ejeren, måske blot i forskellige farver, ofte dog med blomster. I nogle tilfælde er spånerne forlods farvede og kurven flettet med forskellige farver spåner. Dekorationerne kan være udført med skabelon.

Spånkurvene fordeler sig i hovedtyper, men der findes mangfoldige.

Nogle er fabriksfremstillede, i USA endda på samleband, andre individuelt udformede, findes måske kun som enkeltteksemplar.

